

Anglija in Francija sta vnaprej uradno odklonili današnje Hitlerjeve predloge

Hitlerjeva izjava o strahotah uničevanja v Varšavi

London, 6. oktobra. m. Britanski in francoski veleposlanik v Rimu sta včeraj obiskala zunanjega ministra grofa Ciana ter mu uradno v imenu svojih vlad sporočila, da nimata njuni vladi nobenih upov na uspeh nemških mirovni predlogov, v kolikor ne bi upoštevali vojnih ciljev Anglije in Francije.

Ker je glavni vojni cilj Anglije in Francije odstranitev narodnosocialistične vlade in s tem Hitlerja samega, ni mogoče misliti, da bi Nemčija sprejela kake pogoje od Anglije in Francije. S tem je nemško-sovjetska akcija za sklenitev miru na podlagi sedanega stanja v Evropi po uničenju Poljske že vnaprej obsojena na smrt.

Berlin, 6. oktobra. m. Današnji Hitlerjev govor v državnem zboru je trajal najbrž blizu dve uri. O njem ugibajo, da bo vseboval ponudbe za sklenitev premirja z Anglijo in Francijo. Če bi Francija in Anglija takoj ustavili sovražnost proti Nemčiji, bi se bil Hitler pripravljen z njima pogajati o ustanovitvi okrnjene poljske države, nad katero bi seveda imeli vsa oblast Nemčija in Rusija. S tem hoče Hitler usodo Poljske postaviti v roke Anglije in Francije.

Rim, 6. oktobra. o. Italijanski listi prinašajo poročila svojih posebnih dopisnikov o včerajšnji paradi nemške vojske pred Hitlerjem v Varšavi. Pišejo, da je razdejavanje v Varšavi na Hitlerja silno vplivalo. V razgovorih s svojimi spremljevalci je izjavil, da je nemogoče, da bi bil kje še kak državnik, ki bi hotel, da pride v zahodni Evropi do takih grozot kakor v Varšavi. Bilo je blazno, da je kdo hotel Varšavo spremeniti v utrjeno mesto. Škoda je, da raz-

zen njega ni nihče od zahodnih državnikov mogel osebno videti žaloigre, katere žrtev je bila poljsko prestolnica.

Italijanski listi to izjavo podčrtavajo in pravijo, da bodo vtisi, ki jih je Hitler dobil v Varšavi, nedvomno vplivali na njegov današnji govor v nemškem državnem zboru.

Berlin, 6. oktobra. Po včerajšnji paradi je Hitler dal vojakom vzhodne vojske tale dnevni ukaz: 1. septembra ste na moj ukaz začeli boj, da zavarujete Nemčijo pred poljskim napadom. V popolnem tovariškem duhu med letalsko, pomorsko in vojaškimi silami ste izpolnili svojo dolžnost,

borili ste se hrabro in smelo. Danes sem mogel pozdraviti čete, ki so se borile okrog Varšave. Z današnjim dnem se končuje boj, ki dokazuje visoko raven nemške vojske. Z menoj vred se ves nemški narod s ponosom zahvaljuje vam. Ko se vam zahvaljuje, gleda narod v svojo vojsko in v njeno vodstvo s polnim zaupanjem. Mi mislimo na mrtve, ki so kakor 2 milijona nemških vojakov padli v svetovni vojni dali svoje življenje, da bi Nemčija živela. Pod zastavami, ki se ponosno vijejo po vsej državi, se približujemo drug drugemu bolj ko kdaj prej. Vem, da boste v vaši veri v Nemčijo tvegali vse.

Razlage o podaljšanju turškega obiska v Moskvi:

Rusija si hoče zagotoviti izključni vpliv na Črnem morju in na Balkanu

Sofija, 6. okt. o. Podaljšanje obiska turškega zunanjega ministra Saradzogla v Moskvi pripisujejo Bolgari dejstvu, da hoče biti Rusija na jasnem glede vseh vprašanj, ki se nanašajo na Črno morje, na Balkan ter na južnovzhodno Evropo. Turčija pa ne odneha od zahtev, da bodoča zveza za medsebojno pomoč na Črnem morju in na Balkanu ne sme nasprotovati določilom turških sporazumov z Anglijo in Francijo. Sovjeti bi hoteli skleniti črnomoški pakt brez teh omejitev, ker hočejo biti samo oni gospodarji v Črnem morju. Toda sprčo odločnega turškega stališča bo Rusija vendarle sprejela turške zahteve, ker se mora zavarovati na Črnem morju in mora imeti za seboj Turčijo, če hoče preprečiti vse nemške diplomatske in druge poskuse na Balkanu, zlasti pa, da bi Nemčija dobila politično nadzorstvo nad Romunijo ali nad Bolgarijo. Rusi se hočejo

zavarovati pred vsakim tujim vmešavanjem v Podonavje in tiste države, ki leže ob Črnem morju. Turčija se tega zaveda in hoče v bodočem črnomoškem paktu izsiliti od Rusije priznanje, da ne bo spreminjala sedanjega stanja na Balkanu. To priznanje bi bilo posebno važno za Romunijo, ki se že od posega boljševikov na Poljsko boji za Besarabijo.

Carigrad, 6. oktobra. m. Vse časopise obširno razpravlja o razgovorih zunanjega ministra Saradzogla s sovjetskimi državniki. Vsi turški časopisi poudarjajo, da je cilj turške zunanje politike mir in prijateljstvo Turčije prav tako s Sovjeti kakor z Anglijo in Francijo. Dalje poudarjajo, da pogajanja med Anglijo in Francijo ter Turčijo na eni strani in pogajanja med Turčijo in Sovjeti na drugi strani, niso v nasprotju druga z drugimi — temveč se izpopolnjujejo v korist miru v tem delu Evrope.

Tesno sodelovanje med Jugoslavijo, Madžarsko in Romunijo pomeni ohranitev miru in neodvisnosti držav na jugovzhodu Evrope

Bukarešta, 6. okt. o. Romunski listi prinašajo obširne članke o razmerju med Romunijo in Madžarsko ter poudarjajo, da se je Madžarska od začetka sedanje vojne v Evropi vedla do Romunije prijateljsko in ni postavila nikakih zahtev. To daje upanje, da bosta Romunija in Madžarska rešili vsa vprašanja mirno. Poudarjajo pri tem vlogo Jugoslavije, ki si prizadeva za Italijo za čim tesnejše sodelovanje južnovzhodnih nevturalnih držav. Če bo po zaslugi Italije in Jugoslavije do takega sodelovanja in povezanosti prišlo, potem se južnovzhodnim državam ni treba bati ničesar. Vojskujoče se države nedvomno ne bodo poskušale proti taki skupnosti ničesar, če bi siicer hotele s posameznimi nevturalnimi državami kaj imeti. Kar je med balkanskimi in južno-

vzhodnimi državami spornih vprašanj, jih lahko rešijo, ne da bi pri tem trpela sedanja vzajemnost nevturalnih držav.

Po izjavi romunskega zunanjega ministra je blizu sklep nevturalnega pakta, v katerem naj bi sodelovale vse balkanske države s Turčijo.

Budimpešta, 6. okt. o. Po številnih člankih, ki jih zadnje dni objavlja madžarsko časopisje in ki se z njimi zavzema za tesnejše sodelovanje med Jugoslavijo in Madžarsko, je danes začelo madžarsko časopisje objavljati take članke tudi o Romuniji. Časopisje zlasti razpravlja o razgovorih madžarskega poslanika v Bukarešti Bardossyja z romunskim zunanjim ministrom Gafencom.

Bodočnost trgovine med Anglijo in Jugoslavijo

London, 5. okt. Britansko ministrstvo za informacije sporoča, da v nekaterih tujih krogih govore, da bo jugoslovanska zunanja trgovina z Veliko Britanijo trpela škodo zaradi sedanjega vojnega stanja v Evropi. Te vesti so zlobne ter brez vsake osnove in slone na dveh domnevah. Na prvem mestu govore, da Velika Britanija ne bo imela možnosti ohraniti svojo dosedanja zunanjo trgovino. Dejansko pa je položaj čisto nasproten. Kakor je tudi sam Chamberlain izjavil v uradnega mesta, se Velika Britanija pripravlja na dolgo vojno. Z ozirom na to mora Anglija svojo zunanjo trgovino le ohraniti. Začasni zastoj v trgovini z Veliko Britanijo je treba pripisati izključno le prehodu iz mirnega v vojno stanje.

Velika Britanija in njeni zavezniki bodo lahko preskrbovali Jugoslavijo z najpotrebnejšimi izdelki.

Na drugem mestu govore, da trgovina z Veliko Britanijo po morju ni varna. Omenjajo potopitev nevturalnih trgovskih ladij po nemških podmornicah v Severnem morju. Tukaj pa je treba poudariti, da so te potopitve omejene le na Baltičsko morje, kamor je angleški vojni

mornarici za zdaj še nemogoče pluti. Na vseh drugih morjih pa so britanske vojske ladje že zavarovale svojo premoč in uspešno preprečujejo nemško podmorniško delavnost. Anglija je tokrat uvedla sistem spremstva, ki se je tudi sedaj pokazalo prav tako učinkovito kakor v pretekli vojni, in ta sistem se izpolnjuje čedalje bolj.

Včerajšnji parado nemške vojske pri razrušeni Varšavi so prenašale vse nemške radijske postaje. Med prenosom je govoril tudi nemški letalski častnik, ki je večkrat bombardiral poljsko prestolnico. Dejal je, da je bil pravi užitek gledati, kako so te bombe udarjale ob tla, potem pa so v ognju, dimu in plamenu frčale cele hiše — in najbrž tudi ljudje — po zraku.

Romunski zunanji minister izjavlja:

Romunija bo ostala mirna, dokler je kdo ne napade

Bukarešta, 6. okt. m. Zunanji minister Gafencu je sprejel včeraj časnikiarje in jim izjavil: Če ne bomo napadeni, bomo nadaljevali z vzdrževanjem prijateljskih odnosov z vsemi sosedi. Prepričan sem, da bo na naši celini nastala zmeda, če narodi v Evropi ne bodo ostali zvesti vzorom miru. Romunija je mirna in pa pripravljena. Branili bomo državo, če bo to potrebno.

Ko so ga časnikarji vprašali o zadnjih zahtevah Bolgarije glede Dobrudže, je Gafencu odklonil odgovor, pač pa je dejal, da Rusija ni zahtevala nobenih ozemeljskih sprememb glede Besarabije. Ustvaritev balkanskega mirovnega bloka je v skladu z romunsko zunanjo politiko. Vse pa je odvisno od razgovorov, ki jih ima v Moskvi turški zunanji minister Saradzoglu z odgovornimi sovjetskimi državniki.

Atene, 6. okt. o. »Assyrmatos« prinaša razgovor z romunskim zunanjim ministrom Gafencom, ki je izjavil: Sedanja romunska vlada ima v Romuniji, da ostane

Vesti 6. oktobra

Za Estonsko in Letonijo bo prišla na vrsto še Litva, da se odreče svoji samostojnosti. Kaže, da bodo boljševiki že prihodnje dni premestili svoje divizije z letonske na litavsko mejo, nakar bo sklenjena običajna prijateljska pogodba.

Neznana podmornica je potopila veliki ameriški trgovski parnik »Iroquois«. Nemci trdijo, da so ga potopili Angleži, da bi Ameriko spravili v vojno proti Nemčiji. Parnik je vozil blago v Anglijo.

Prostovoljski letalski polk so začeli sestavljati domačini v Indiji. Polk bo v kratkem odpotoval v Anglijo.

Nemško podmornico so opazili zadnje dni ob obali južnoameriške republike Čileja.

Nemški zunanji minister Ribbentrop je dal japonskemu tisku obširno izjavo, v kateri razlaga in brani zvezo med Nemčijo in boljševiško Rusijo.

Turška vlada je sporočila poljskemu poslaniku v Ankari, da Turčija ne prizna uničenja Poljske in da smatra vlado v Parizu za zakonito zastopnico poljskega naroda.

Vdova pokojnega maršala Pilsudskega, ki je dopotovala z otroki v London, je dala listu »Ewening Standard« izjavo, v kateri pravi, da niti maršal Pilsudski, niti živa duša na Poljskem ne bi bila mislila, da se bodo Rusi sporazumeli z Nemci za skupni napad na Poljsko.

Angleški državni podtajnik za zunanje zadeve Buttler je v poslanski zbornici izjavil, da je nemška vlada po švicarskem poslaniku dala Angliji zagotovilo, da ne bo uporabljala v sedanji vojni strupenih plinov in bomb z bacili kužnih bolezni, če bo tako delala tudi Anglija.

10.000 Italijank je zadnje dni naredilo skušnje za pomožno vojno tehnično službo. Med njimi je tisoč radio-telefgrafistk, ki bodo v zaledju nadomestile moške, če bo potreba.

Ameriško vojno ministrstvo je naročilo 329 najmodernejših tankov po 12 ton težkih. Tanki so najdovršenejšega vzorca. Sv. oče Pij XII. se bo vrnil v Rim sredi sedanjega meseca.

V Parizu so zaprli 31 komunističnih književnikov, ki so izdali letak z naslovom »Takojšnji mir«. Med njimi je tudi neki Jean-son, ki je bil zaprt pred nedavnim zaradi tega, ker je hujskal na vojno. Drugi komunistični javni delavci in pisarji se naglo spreobračajo. Kakor n. pr. Paul Nizan, do zdaj glavni urednik komunističnega večernika »Ce Soire«. Spreobrnitev bo vedno več, ker denar iz Moskve ne more prihajati v takem obilju, kakor včasih...

Nemci poročajo, da so boljševiške oblasti v pristanišču Murmansk zadržale 12 angleških in 5 švedskih ladij, ki so bile nato-vorjene s celulozo ter rudami za Anglijo. Če je to resnično, bi se reklo, da so Sovjeti začeli s sovražnimi dejanji proti Angliji.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je razglasil 11. oktober za državni priznik na čast poljskemu generalu Kazimirju Polavskemu, ki se je pred 120 leti boril za neodvisnost Amerike.

Nemci poročajo, da so v septembru zbili na zahodnem bojišču 72 angleških in francoskih letal. Francozi pa pravijo, da so izgubili samo 7 letal, sestrelili pa čez trideset nemških. Nemci nič ne povedo, koliko letal so izgubili oni.

Predsednik francoske vlade Daladier je včeraj imel dolg posvet s turškim poslanikom v Parizu. Posvetovanje je veljalo skorajšnjemu podpisu vojaške zveze med Turčijo in Francijo.

Turško vojaško odposlanstvo v Londonu se bo danes udeležilo pojedine, katero bo njemu na čast priredil londonski župan.

Angleški podkralj v Indiji je imel važen sestanek z voditeljem Indijcev Gandhijem. Zdi se, da je Gandhi obljubil Angliji svojo podporo za nadaljevanje vojne.

Vesti z zahodnega bojišča

Pariz, 6. okt. m. Italijanski list »Messagero« poroča, da na zahodnem bojišču pripravljajo velike napade. Francosko vrhovno poveljstvo je silno ojačilo svoje težko topništvo. Omembe pa je vredno, da poveljstvo topniškim oddelkom po večini preizkušeni pomorski strokovnjaki iz Anglije. Tudi nemško topništvo je zelo aktivno. List poudarja, da je bilo povsod opaziti, da francoske postojanke gospodujejo na vseh odsekih, zlasti pa so močne postojanke okoli Böscha in Dettingena.

Ameriška vojna mornarica plove proti Havajskemu otočju

Sandiego, 6. okt. o. 29 ameriških bojnih ladij in 106 bombnikov je včeraj z večjimi oddelki spremnih ladij odplulo na Havajsko otočje. Ko bo ta pomorska sila priplula tja, bo na tem otočju sredi Tihega oceana zbrani največ bojnih ladij in letal, kar pomniho. Ameriška mornarica in letalstvo bosta ostala v Havajskih vodah več mesecev. Njuna naloga je, varovati koristi Amerike ter Francije in Anglije v Tišem morju ter preprečiti kako morebitno japonsko akcijo.

Italija začena pomorske zveze z Afriko, bližnjim in daljn m vzhodom

Rim, 6. okt. o. Uradno sporočajo, da bodo italijanske plovne družbe prihodnji teden začele redni promet z Afriko, Indijo in Daljnim vzhodom, skozi Sueški prekop. Motorna ladja »Rosandra« bo vzdrževala zvezo med Italijo in vzhodno afriškimi pristanišči, ladja »Africa« zvezo s Sanghajem in Japonsko, motorna ladja »Cafarro« je včeraj odplula v Masauo in Bombaj, motorna ladja »Cazareggi« bo te dni odplula v Calcutto, motorna ladja »Victoria« na Daljni vzhod, motorni ladji »Vesta« in »Bosvor« bosta pluli na progi med Italijo in Carigradom, parnik »Quirinale« bo vzdrževal zvezo s turškimi pristanišči in Grčijo, parnik »Calitea« pa z Aleksandrijo.

Obračunavanje s komunizmom v Franciji

Pariz, 6. oktobra. o. Uradno poročajo, da je bilo včeraj v pariški okolici razpuščenih 66 komunističnih občinskih odborov. Danes in prihodnje dni bo razpuščenih še ostalih 377 komunističnih odborov v Franciji in Alžiru.

Polkovnik Noriot, vladni komisar v 3. oddelku vojnega sodišča v Parizu, je dobil nalog, naj začne s preiskavo proti Rametteu, Florimodu, Bonteu in tovarišem. Ramette je predsednik nove parlamentarne skupine »Delavcev in kmetov«, ki je bila ustanovljena namesto razpuščenih komunistične stranke. Kazenski prestop, za katerega so obtoženi, je prekršitev uredbe, ki se nanaša na vsako posredno ali neposredno delavnost, katere cilj je širjenje gesel tretje internacionale. — Vsi komunistični poslanci bodo v kratkem aretirani.

Luxemburg - mednarodna bolnišnica za ranjence

Pariz, 6. okt. Luksemburški rdeči križ je predlagal, naj država da luksemburško radijsko postajo na razpolago mednarodnemu Rdečemu križu. Oddaje te postaje bi služile predvsem večem o vojakih, o katerih njihove družine nimajo poročil. Prav tako razpravljajo o možnosti, da bi v Luxemburgu organizirali še osrednji odsek mednarodnega Rdečega križa za bolniško oskrbo ranjencev vseh vojskujočih se držav. V ta namen je iz USA že prispel večji znesek denarja. Luksemburški zunanji minister je v stikih z nemško in francosko vlado, da bi dosegli sporazum za to človekoljubno akcijo. Če bi do tega prišlo, potem se kneževini Luxemburški ni treba bati za njen obstanek, ker bodo njeno nedotakljivost spoštovale vse vojskujoče se države.

Letonska - drugi sovjetski protektorat ob Baltičkem morju

Moskva, 6. oktobra. o. Ker je sovjetska vlada zbrala ob letonski meji 20 divizij motoriziranih oddelkov in letalstva, je estonska vlada nemudoma podpisala včeraj pogodbo o vzajemni pomoči med Letonsko in Rdečo Rusijo. Pogodba je podobna nedavni pogodbi med Sovjeti in Estonijo, z njo je druga mala baltičska država izgubila samostojnost. Pogodba vsebuje naslednja določila:

1. Pogodbenici si bosta ob napadu ali nevarnosti napada po kaki evropski velesili na njene območje ali kopne meje prišli na pomoč.
2. Sovjetska Rusija bo preskrbovala letonsko armado z orožjem po ugodnih pogojih.
3. Letonska priznava Sovjetom pravico, da si za varstvo svojih koristi v letonskih pristaniščih Ljepaji in Vindava uredi vojna oporišča za mornarico in letala. Oporišča si lahko uredi tudi ob

morski ožini Irben. V teh oporiščih bo Rusija na svoje stroške vzdrževala določeno število čet in letalskih sil.

4. Pogodbenici ne bosta sklepali nobenih sporazumov ali zvez, ki bi bile naperjene proti kateri od njiju.

5. Izvedba te pogodbe ne sme v ničemer kršiti neodvisnosti, državnega, gospodarskega in socialnega reda v obeh državah. Zemljišče sovjetskih oporišč ostane letonska last.

Pogodba bo veljala deset let in se bo sama po sebi podaljševala, če je nobena država ne bo opovedala.

Zahtevajte povsod naš list!

V nedeljo začne izhajati
naš novi listek

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

Drzen roparski napad pri Sv. Joštu

Ropar je na svojo žrtev streljal in jo nato zavlekel v Savo

Ljubljana, 6. oktobra.

V kranjski okolici je zbudil veliko razburjenje drzen roparski napad, ki se je primeril v sredo ponoči v bližini kolodvorske postaje Sv. Jošt pri Kranju. Žrtev napada je bil 25 letni mizarški pomočnik Rotar Jožef iz Zgornje Besnice nad Kranjem. Rotar je zaposlen pri tovarni Južočeska v Kranju in hodi vsak dan domov v Zgornjo Besnico. V sredo zvečer je imel nočno shteto in se je okrog polnoči vračal domov. V bližini postaje Sv. Jošt je šel po poti ob Savi. Iznenada je iz teme skočil predenj krepak neznanec, mu pomolil pod nos revolver in zahteval, naj mu izroči denar. Rotar je bil tako presenečen, da se prvi hip sploh ni znešel in se komaj ve spomniti, kaj se je nato zgodilo. V podzavestni obrambi je dvignil roke proti napadalcu, toda v tem je ta že ustrelil in zadel Rotarja v čelo. Rotar se je zgrudil nezavesten na tla, ropar pa je pobral vse denar, ki ga je imel pri sebi — 150 din — ter ga nato zavlekel po bregu Save navzdol in ga potisnil v

vodo. Sreča je bila, da je vladala popolna tema, kajti tako ropar ni opazil, da je Rotar v vodi le do vratu, glava pa mu moli iz vode. To je Rotarju rešilo življenje. Mrzla voda ga je kmalu spravila k zavesti. S poslednjimi močmi se je zavlekel na breg, napravil nekaj korakov, nato pa obležal ponovno nezavesten. K sreči so kmalu prišli mimo neki ljudje, ki so ga našli in spravili do prve hiše. Zjutraj so ga pripeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je že izven nevarnosti.

Rotar se od vsega dogodka spominja le tega, da je skočil predenj neznanec, ki je z naperjenim revolverjem zahteval od njega denar, ter trenutka, ko se je prebudil iz nezvesti v mrzli vodi. Ne spominja pa se ničesar o strelu. V bolnišnici so ugotovili, da ima kroglo še v glavi. Imel je srečo, da mu krogla, kljub temu, da ga je zadela v erodino čela, ni prav nič poškodovala možganov in možganske mreže. Ako bi ga krogla zadela le dober milimeter nižje, bi ne bil več med živimi.

Orožništvo v kranjski okolici vneta išče drzenega roparja.

Septembra prodanih nad 11 milijonov zemljišč

Razne zanimivosti iz zemljiške knjige

Ljubljana, 6. oktobra.

Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča zaznamuje letos že prav mnogo raznih zemljiškoknjižnih transakcij. Število spisov je naraslo že sedaj nad 7500 in bo letos dosegla zemljiška knjiga gotovo pravi rekord napram ostalim letom. Zemljiška knjiga zaznamuje poleg raznih drugih zadev prav veliko število kupnih pogodb. Tudi znatna posojila so bila vključena. Poleg zemljiške knjige je dober barometer za presojo gospodarskega položaja Ljubljane in okolice zemljiškokuprometna komisija na okrajnem sodišču, ki ima nalogo odobravati razne kupne pogodbe, darilne pogodbe, izročilne pogodbe in vse dražbe, na katerih so bila prodana zemljišča in hiše v mestu odtodno v okolici. Zemljiškokuprometna komisija zaznamuje do konca septembra že 1337 poslovnih števil. Lahko računamo, da je med temi zadevami nad 1250 zadev, ki se nanašajo na kupčije z zemljišči in hišami. Samo v septembru je zemljiškokuprometna komisija zaznamovala 162 kupnih pogodb. Vrednost prodanih posestev, parcel in hiš znaša celotno 11.181.300 din. Velik rekord! Gotova leta, zlasti ko je vladala finančna in gospodarska kriza, niso zaznamovali niti tolike vrednosti v vsem letu. Zanimivo je, da so nekateri posestniki, ki so lastniki zemljiških parcel ob živahnih prometnih žilah, parcelirali velike zemljiške komplekse v stavbene parcele in jih sedaj prodajajo interesentov, ki si tam grade svoje domove, vile in lične hišice. Ob teh žilah je svet v mnogem pogledu pridobil na vrednosti. V okolici pa so tudi posestniki, ki prodajajo parcele, da zberou vse v svojo poravnave dolgov in drugih obveznosti. Barjanski svet je drugače še vedno poceni, tudi gozdne parcele so razmeroma poceni. V središču mesta je svet zelo drag. Navadno so cene od 150 kv. m naprej. Dosežajo pa tudi cene po 500, 1000 in še več za kv. meter.

Kakor znano, je Pokojniški zavod za nameščenje v Ljubljani kupil velik zemljiški kompleks od uršulinskega samostana, kjer bodo zgrajene moderne stanovanjske hiše. Zavod je kupil kompleks v izmeri 4939 kv. m za 2.469.500 din. Kvadratni meter je bil po 500 din. Visoko ceno je dosegla stavbna parcela, ležeča ob Tyrševi cesti, ki je last Kmetke posojilnice za ljubljansko okolico. Ta denarni zavod je prodal gosp. Ignaciju Voku, veletrgovcu v Ljubljani, Tavčarjeva ulica št. 7, parcelo št. 30/19 k. o. Kapucinsko predmestje v izmeri 526 kv. m za 852.120 din. Kvadratni meter je bil po 1620 din. Tu namerava g. Vok zgraditi moderno hišo z obširno prodajalno za šivalne stroje in kolesa. Strojne tovarne in livarne, ki so prva leta po prevratu poslovala najugodnejše in so bile naposled prodane na javni sodni dražbi ter so vse njih nepremičnine z vsem inventarjem ku-

pila Javna skladišča, so sedaj popolnoma likvidirane. Ob Tyrševi cesti se nahajajo tovarniška poslopja po podrti. Material so pokupili mnogi interese.

V zemljiški knjigi je bil sedaj zaznamovan prenos lastniške pravice glede zemljišča, ležečega med Zvonarsko in Tesarsko ulico, ki je bil svoj čas last livarne Samasa, po prevratu Strojnih tovarov in livarn. Zadnja lastnica tega sveta, ki meri 2385 kv. m, so bila Javna skladišča. Ta so ta svet, ki spada pod vlož. št. 13 k. o. Karlovaske predmestje, prodale g. Franu Batjelu, tovarnarju in posestniku na Karlovske cesti št. 4, za 357.750 dinarjev. Splošno pa je bilo prodanih v Ljubljani in okolici mnogo hiš in vil. Družbene opekarne d. d. v Ljubljani so kupile od posestnika Janeza Samotorčana na Vrhovcih pri Viču veliko gozdno parcelo št. 331/1 k. o. Šuica v izmeri 9515 kv. m za 180.000 din. Prav ob tej priliki omenimo, da k. o. Šuica, ki nosi ime po naselju istega imena v bližini Dobrove odnosno Bokave, različno nazivljejo. Nekateri pišejo k. o. Švica, kar pa ne odgovarja pravemu fonetičnemu nazivu te katastralne občine. Domačin namreč pravijo »Šujac« in bi bilo zanimivo, da bi nam kak slovenski filolog razjasnil to ime in njega pravičen naziv, ki naj bi ga potem uradno rabili. Ali je pravilno »Šujac« ali »Švica«? Prav zaradi dvojnega naziva nastajajo dostikrat različne pomote.

Trenja v demokratski stranki

Beograd, 6. oktobra. m. Kakor smo že poročali, je izvršni odbor demokratske stranke na svoji zadnji seji izključil iz stranke odvornika iz Arandjelovca Čedomirja Plečevića, enega izmed voditeljev tako imenovane demokratske levice. Ta politična skupina je namreč z odobravanjem sprejela sporazum med Dragišem Cvetkovićem in dr. Vladkom Mačkom in tako zavzela stališče, ki je v nasprotju s stališčem izvršnega odbora demokratske stranke. Plečević je sedaj objavil v časopisu daljšo izjavo, v kateri poudarja, da se je dolga leta boril za sporazum s Hrvati in je delal vedno za to, da bi se uveljavila taka državna zajednica, da bi v njej Srbi, Hrvati in Slovenci končno spoznali, da je država Jugoslavija skupna in nuja dobrina vseh teh treh narodov. Plečević napada nato vodstvo demokratske stranke, ki ob tako važnih vprašanjih operira z neumesnimi gesli strankarske politike. Plečević poziva vse demokrate, naj ne hodijo po stranpoti, koder hodijo voditelji demokratske stranke v intimni družbi z

Opozorilo upokojencem, ki prejemaajo pokojnino od ravnateljstva drž. žel. v Ljubljani

Direkcija državnih železnic v Ljubljani obvešča vse nove in stare upokojence, provizioniste in miloščinarje ter rentnike, da jim bo v prihodnjih dneh poslala po pošti nove prijave za prejemanje osebnih in rodbinskih dokladov za vpis podatkov po navodilih na tiskovini.

Trgatev na Štajerskem se pričinja

Dva vira dohodkov in skrbi štajerskega kmeta: vinograd in sadonosnik

Maribor, 5. oktobra.

V Slovenski goricih in v Halozah so vinogradi oživel. Kljub čemernemu vremenu so vinogradniki začeli s trgatvijo. V mariborski okolici, kjer želijo imeti vinogradniki čim slajšo kapljico, bodo še počakali is trganjem grozdja do pričetka prihodnjega tedna. Potem pa bo trgatve splošna in le še tisti, ki želijo imeti res najboljši vin, bodo medili in zorili grozdje še naprej. Seveda pa to le v primeru lepega vremena. Prav zaradi obetajočega deževja so pohiteli vinogradniki s trgatvijo, da spravijo v kleti še zdravo grozdje, ki je letos izredno lepo. Če pa bi ga dalje časa namakal dež, bi začelo pokati in gniti. Poleg tega pa so dobili v vinogradih nenavadne obirače, ki povzročajo veliko škodo. Cele jate škorcev, kosov in tudi vran se zaletavajo na sladki sad in ga zobljejo. Pravijo, da še nobeno leto niso delali plitvi v vinogradih take škode, kakor letos. — Izgledi za kvaliteto letošnjega vinskega pridelka so dobri, bili bi pa še dosti ugodnejši, če bi bilo sedaj lepo sončno vreme. Vsak dan bi potem dvignil količino sladkorja za dobro stopnjo. Na

Direkcija opozarja vse upokojence in upokojenke, da je treba na prijavih izpolniti točno tudi novo razpredelbo »spisek otrok«, ki vsebuje podatke za zaračunavanje prispevka za narodni obrambni sklad.

Mnogim upokojencem se je zaračunaval prispevek po višji stopnji, ker direkcija pri odmeri davka ni mogla upoštevati onih otrok, za katere nima podatkov. Tudi ji ni znano, če imajo žive otroke, oz. če so imeli otroke, ki so morda umrli.

Da pa bo mogla direkcija prispevek pravilno pobirati, naj vsi upokojenci in upokojenke vpišejo v označeno razpredelbo vse otroke, žive in umrle zakonske in adoptirane ne glede na starost.

Vse pravilno izpolnjene prijave naj upokojenci in upokojenke oddajo do najkasneje 31. oktobra pri pristojnih postojnih uradih (ki imajo upokojence v evidenci glede naročanja premoga in voznih kart), kamor naj se tudi obračajo za vsa pojasnila.

mariborski Vinarski šoli merijo vsak dan količino sladkorja v moštu. Te dni se je gibala pri navadnih vrstah okrog 18 stopinj, pri boljših 19, pri najboljših 20 stopinj. Če bi bilo sedaj ob trgatvi lepo vreme ter bi se dalo še nekaj časa čakati z branjem, bi dobili mošt s povprečno vsebino 22 stopinj sladkorja. — Vinska kupčija z moštom se sedaj še ne razvija.

S pričetkom trgatve pa je prenehal posel v sadonosnikih. Jablane so obrane, jabolka čakajo v kletih in skladiščih na kupca. Zal je sedaj izvozna trgovina z jabolki povsem zastala. Izvozniki čakajo na rezultat pogajanj med našo in nemško trgovsko delegacijo v Beogradu, ki naj uredi tudi vprašanje izvoza naših zimskih jabolk. Izvažati bi že lahko začeli, toda Nemčija nam ponuja za naša najboljša zimska jabolka le 15 mark za 100 kg, dočim zahteva naša država 25 mark. Letina zimskih jabolk je letos na Štajerskem elaba ter bi bilo za izvoz kakih 600 vagonov. Pa še teh ne bo mogoče izvoziti, če n bodo Nemci zvišali nakupne cene. Točasnno se plačuje blago po 135 do 145 din franko postaja.

Ljubljana od včera do danes

V znamenju hudih jesenskih nalivov

Vsi oktobrski dnevi so bili več ali manj deževni in so nam trdnjavno napovedovali, da nas glede padavin čaka še kaj hujšega. In res, včeraj so se nebeške zalivnice odprle na široko in stresle na Ljubljano ogromne množine vode. — Ze dopoldanski naliv, ki se je pričel okrog 9 in je trajal kar skoraj do polnočje, je bil prav močan, še huje pa je bilo popoldne od 3 naprej pa do 7 zvečer. Po podatkih meteorološkega zavoda je od včera jutraj pa do davi ob 7 padlo na Ljubljano 70.3 mm dežja, to je količina, ki je niso zmogli nekateri celi meseci letošnjega leta. V prvih petih dneh oktobra pa je padlo na Ljubljano že 118 mm vode, dočim je ves mesec september izkazoval 115 mm padavin.

Ljubljana je precej močno narasla, zlasti v gornjem toku, kjer je med Vrhniko in Bevkami s svojim pritokom Bistvo že prestopila bregove. Tudi skozi naše mesto se vale po obeh strugah ogromne množine umazane vode, ki je dosegla že višino odvodnih kanalov. V Vevčah pri Hidrocentrali na Fužinah je Ljubljana narasla že 1.60 m nad normalo in je pri izlivu v Savo prepravila bregove ter se razlila po ondolnih travnikih. Išča na Barju je zvrhano polna in obstoja nevarnost, da bo zdaj zdaj stopila iz korita. Zaradi hudih nalivov na Gorenjskem je hitro narasla tudi Sava, ki izkazuje pri elektrarni Česenj v Tacnu 1.20 m nad normalo.

Ako bomo doživeli zaporedno še nekaj takšnih deževnih dni, kakor je bil včerajšnji, se moramo bati velikih jesenskih povodnj. Naš kmet, ki ima s polja pospraviti še ajdo, zelje in repo, zato s trahom gleda v oblačno nebo, ki nam obeta še mnogo moče.

Ob včerajšnjih nalivih se je v vsej svoji mi-

bivšimi diktatorji. Ljudstvo naj podpre te tiste, ki hočejo zaključiti in dovršiti delo narodnega sporazuma.

zeriji pokazalo vprašanje cest, ki vodijo v Ljubljano. V tem pogledu prednjači uboga Dolenjska cesta, ki je tako slabo oskrbovana, da se ob vsakem malo hujšem deževju spremeni v blatno močvirje.

Drobna kronika

Potegavščine na reševalni postaji. Vsakdo pozna in ceni naporno in odgovorno delo ljubljanske reševalne postaje in njenih reševalcev. Vsak čas, ponoči in podnevi, ob lepem in slabem vremenu, so ti možje na razpolago, da priskočijo na pomoč bližnjemu. Toda kljub temu se še najdejo brezvestni ljudje, ki si dovoljujejo z reševalno postajo nesramne šale. V zadnjem času so se dogodili trije primeri, da so bili reševalci z avtomobilom telefonično klicani tja in tja — v vseh treh primerih daleč ven v ljubljanska predmestja. Ko pa so prišli na lice mesta, se je izkazalo, da je šlo za brezvestno potegavščino. Postopanje teh ljudi ni mogoče dovolj ožigosati. Kakor je gotovo, da je takšnim ljudem težko priti do živega, saj se skrivajo za kuliso ljubljanskega telefona, omrežja, toda če bi se posrečilo kdaj zasačiti katerega od njih, bi ga morala oblast tako eksemplarično kaznovati, da bi enkrat za vselej vsakogar minila želja, uganjati potegavščine z reševalno postajo.

Iz ljubljanske bolnišnice. Pri cepljenju drv se je močno vsekala v levo roko 46 letna Geržetič Viktorija iz Ljubljane. — 26 letna služkinja Kocijan Angela iz Ljubljane je padla s kolesa, si zlomila palec na desni roki in se tudi sicer precej občutno potokla. — 30 letni Kunovar Ivan, posestnik z Mošenika, pa si je pri padcu s kolesa zlomil ključnico.

Trda kazen za navijalce cen

Beograd, 6. oktobra. m. Pred tukajšnjim sodiščem je bila nova razprava zaradi prekrška proti določilom zakona glede navijanja cen življenjskih potrebščin. Na zatožno klop je prišel zastopnik veletrgovine Pantelič, ki je povikal v znatni meri cene kavi. Obsojen je bil zaradi tega nepojasno na 10 dni zapore in na 4000 din denarne kazni.

Skrivnost smrtne megle

»Pojasniti Vam hočem to stvar le, če mi daste svojo besedo, da boste o tem vekomaj molčali.«

Sedaj je bil pa Devorny tisti, ki se je smejal.

»Toda pri Vas častna beseda vendar nič ne velja...«

»Drži«, je pritrdil Morris. »Pred tremi dnevi bi na vašo besedo ne dal nič. V tem času pa se je ugotovilo, da ste Vi svojo besedo dejansko držali. Mislim pri tem na vašo poroko... Čestitka bi bila gotovo neumestna?«

»Zares — zelo neumestna. Toda ostaniva rajši pri stvari. Dam Vam svojo besedo, da bom molčal o vsem, kar mi boste danes povedali, še manj pa mislim govoriti o čemer koli, kar bi Vam utegnilo škodovati. Zakaj ste se torej prestrašili imena Murphi?«

»Bila je neverjetna nepremišljenost z moje strani,« je dejal nekam sramežljivo Morris. Nato je tiho pristavil: »Ime Murphi je namreč moje dejansko ime... Sicer pa — v stekleničici je bil seveda strup: neka vrsta uspavalnega sredstva. Imam ga za vsak primer vedno pri sebi. V drogeriji pa bi vsekakor ne mogli izvedeti nič natančnejšega, ker ta strup sam mešam. V stekleničici je bilo čisto nedolžno uspavalno sredstvo — prav isto, ki ste ga vi pozneje popili kot strup. Sedaj pa k pravemu namenu mojega obiskala.«

Morris je skočil pokonci in stopil nekajkrat po sobi.

»Zaradi mene ste imeli obilo neprijetnosti,« je dejal medtem ko je hodil sem pa tja. »Cele dolge tedne ste delali skoraj izključno le zame in za moje namene...«

»Pustiva to,« je vzkliknil Devorny nevoljno. »Ni vam treba podrobno naštevati svojih uspehov! Priznam, da sem premagal. Vaša zmaga je priznanost.«

Presenečen je Morris obstal.

»Vi me zelo omalovažujete, mr. Devorny,« je dejal očitajoče. »Tod amorda imate prav: nekaj podlosti tiči v nas vseh. — Pa vendar nisem hotel o tem govoriti.« Segel je z roko v svoj žep v suknjiču in potegnil iz njega zavojček papirjev. »To je moja zahvala za vašo pomoč in podporo.«

»Kakšni papirji so to?« je presenečen vzkliknil Devorny.

»Tukaj,« je pojasnil Morris, »je med Mutachorom in Robinson Brothers — sklenjena pogodba. Vaša je, kajti vi ste bili tisti, ki jo je vzel Mutachoru. Ne dokazuje sicer veliko — toda podpis — pogledajte sem — Robinson, ki ga je Lammerley sam ponaredil! Velikanska napaka — potem tule, fotografiraj neke druge pogodbe. Ta je prav tako vaša, kajti naredili ste jo pri svojem nočnem vltomu v tovarno...«

»Dovolite mi,« je vzkliknil Devorny presenečen. »Ta posnetek se vendar ni mogel posrečiti, kajti pri vltodu iz tovarne...«

»... zapadejo vsi posnetki uničenju zaradi posebnih žarkov,« je dodal Morris. »Vi pa pozabljate, da ste tisto noč prišli skozi okno in da vas je miss Lammerley peljala ven skozi stranski izhod, kjer niso nameščene nobene priprave za uničevanje posnetkov.«

»Fotografirana listina je stara štiri leta. Lammerleyev podpis na njej j epopolnoma drugačen kot njegov sedanji. Takrat se je šele namreč naučil podpisovati ime Lammerley.«

»Kaj hočete povedati s tem?« Nekakšen poseben nemir se je lotil detektiva. »Hitro! Tak govorite vendar!«

»Reči hočem, da se Lammerley v resnici piše Liliencron in da je angleški državljani. V Angliji je bil obsojen na dvanaest let ječe — zaradi ponarejanja denarja. Te listine tukaj dokazujejo mojo trditev. Vlogo Lammerleya igra izza petih let — odkar se je pravi Lammerley v Angliji ponesrečil pri vožnji s čolnom. To pa dokazuje, da so bili trije policijski uradniki umorjeni po naročilu Lammerleya, pravilneje: Liliencrona! — Vse te papirje prepuščaj Vam, ker jih nič več ne potrebujem. Le, če bi Lammerley dejansko začel s proizvodnjo strupenega plina, bi bili ti papirji zame koristni. Če ne bi šlo na drug način, potem bi jaz iz njega iztisnil tajno proizvodnje...«

Devorny je komaj da še poslušal. Neko vprašanje ga je mučilo. Končno pa ga ni mogel več obdržati zase:

»... in ... in Liane? Kaj je z njo?«

Morrisov obraz je ostal ravnodušen.

»Vaša soproga,« je poudaril izrečno, »je bila najzvestejša pomočnica svojega očeta. On je bil vendar zaradi lažnega bankrota pravkar aretirani. Njegovo hčer pa bi takoj prijeli,

brž ko bi vi te papirje izročili policiji. Če boste to storili me ne briga. Zdi pa se, da se Vaša soproga nikakor ne čuti popolnoma varno. Ko sem ji danes sporočil, kakšne papirje sem Vam izročil, je takoj odpotovala — menda v Španijo.«

»Toda... toda...« je zajecjal razburjeno Devorny. »Če se Liane v resnici piše Liliencron, potem je vendar z njo sklenjeni zakon neveljaven?«

»Ali je neveljaven,« je pritrdil z zadovoljstvom Morris, »ali pa je v teku nekaj tednov možna ločitev.«

Devorny je globoko zadihal.

»Potem... potem...«

»Potem lahko seveda poročite Marion!« je končal stavek Morris.

Sedaj Devornyja ni nič več vzdržalo na njegovem sedežu. Skočil je pokonci, prijel za neko knjigo, jo vrgel spet od sebe, stopil proti vratom, pa se spet obrnil...

Morris ga je opazoval z lahnim nasmedom. »Če bi radi vedeli, kdaj odleti naslednje letalo v Buffalo, potem Vam jaz lahko postrežem s podatki: točno čez eno uro. Dovolil sem si bil, da sem dal za vas rezervirati sedež.«

»Vi ste angel!« je svečano izrekel Devorny.

»Bil je čas, ko ste me smatrali za utelešenje satana, kajne?« je rekel radostno Morris.

Devorny je molčal. Stal je ob kamninu in zamišljeno gledal v prasketajoči plamen. Njegov obraz je imel poseben izraz. Zdelo se je, da se bori z nekim sklepom.

»Zadnje vprašanje, mr. Morris,« je dejal čez čas, njegov glas pa je zvenel tesnobno. »Kaj bi prav za prav vaši vladi pomenila formula nekega strupenega plina?«

»Nekaj milijonov dolarjev, če bi tudi Amerika vedela zanj. Nekaj milijonov funtov, če bi ostala Amerika neznanca, se je glasil nedvoumen odgovor.

Morris se je dvignil.

»Nočem vas dalj zadrževati. Sicer pa so vaše cigare zares sijajne.« Vzel si je novo in iskal vžigalice.

»Tudi jaz nimam nobenega vžigalnika,« je dejal Devorny in se opravičeval. »Toda tu imava vendar več ko preveč ognja.« je dejal in pokazal na kamin. Brskal je po svojih žepih. Nato je zažgal košček papirja in ga pomolil Morrisu.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Z ozirom na govorice izvestnih krogov, da imam za uspešno izvajanje vloge »Sulamit« v »Sabski kraljici« zahvaliti predvsem gospe Boccheri izjavljam resnici na ljubo, da je moj učitelj solopletje že tretje leto gospod Julij Betetto in njegovemu vestnemu in skrbnemu pedagogskemu delu je pripisovati moj uspešen razvoj in seveda tudi moj uspeh v »Sabski kraljici«.

Koliko je vredna ruska gospodarska pomoč Nemčiji

Številke o možnosti preskrbe Nemčije z ruskim petrolejom, železom, premogom in žitom

Pri razpravljanju o tem, kaj bo prinesla nova politična in gospodarska zveza med narodno-socialistično Nemčijo in boljševiško Rusijo, je treba razlikovati:

1. Koristi, ki jih iz te zveze lahko vleče Nemčija v miru, in
2. koristi, ki bi jih bila lahko deležna med vojno.

V miru — industrijske surovine

V mirnem času bi politično in trgovsko sodelovanje med obema idejnima nasprotnikoma Nemčiji prineslo velike koristi. Zakaj Nemčija in Rusija sta državi, ki se dopolnjujeta. Rusija tvori naravno gospodarsko ozadje Nemčije, Nemčija pa, ki je do viška industrializirana, je določena za oskrbovalko Rusije, ki se šele počasi industrializira. Rusija je ogromno skladišče surovin za Nemčijo.

Gospodarsko zblizanje med Nemčijo in Rusijo je najuspešnejše in morda edino sredstvo, s katerim bi Nemčija mogla zagotoviti poslovanje svojega gospodarstva. Ta resnica je tako jasna, da bi bilo v korist Nemčije samo, da ta sporazum izkoristi, da se vzdrži vojne in se reši sedanega gospodarstva, ki je že več let prav za prav vojno gospodarstvo.

V vojni — nafta

Ob vojni, seveda, če bi Rusija ostala blagohotno nevtralna, je pa vprašanje stvarne ruske pomoči za Nemčijo dosti bolj zapleteno.

V vojni je za Nemčijo najvažnejša surovina nafta. Rusija, ki je največji pridobivalec nafte za Združenimi državami, in ki je njena proizvodnja petkrat presega nemško nujno porabo tega goriva v letu 1938, bi v načelu lahko zadostila nemškim potrebam glede nafte.

Toda stvar v resnici ni tako preprosta kakor v načelu izgleda.

Po nemških službenih uradnih podatkih bi Nemčija na 1000 km dolgi fronti potrebovala za leto dni vojne okrog 35 milij. ton nafte.

Letos, do začetka vojne, je Nemčija porabila 7 milij. ton nafte. Delno so to porabo pokrili z nemško proizvodnjo (550.000 ton), delno s pridobivanjem umetnega bencina (1.700.000 ton).

Uvoziti pa je morala Nemčija 4.900.000 ton nafte. V tej številki ni vračunanih 360.000 ton za Avstrijo in Sudete.

Glavni oskrbovalki Nemčije s petrolejem sta južnoameriška Venezuela in Romunija. V angleškem Iraku in v južni Ameriki, od koder je zdaj dovoz zaradi angleške blokade nemogoč, je Nemčija kupovala 37,1% svojega petroleja, v Romuniji 30,7%, v Severni Ameriki, od koder je dovoz tudi onemogočen, 28%, v ostali Aziji pa 4,1%. Te številke so iz leta 1937.

Zaradi angleške blokade je zdaj Nemčija navezana samo na Romunijo in Rusijo.

Toda, čeprav je ruski pridelek nafte samo po sebi velik in je znašal preteklo leto 28,8 milijonov ton, vendar ne more Rusija zadostiti nemškim potrebam v vojni. Saj bi morala izvoziti vse petroleje, kar ga pridobi, in bi ga za njeno industrijo ter vojsko ne ostalo nič. Nemška poraba v vojni presega proizvodnjo Rusije in Romunije skupaj.

Za Francijo in Anglijo je glede preskrbe s petrolejem položaj veliko ugodnejši. Združene države same pridelajo letno 172.900.000 ton petroleja in zlahka lahko dobavijo Angliji in Franciji same vse potrebno gorivo.

Koliko petroleja lahko pogreši Rusija

Prvi odgovor na to, v vojni zelo važno vprašanje za Nemčijo, dobimo v dejstvu, da je Rusija zadnji dve leti izvoz petroleja v tujino zmanjšala. Leta 1932 je prodaja v tujino znašala 6.100.000 ton, leta 1937 pa samo 1.900.000 ton, čeprav se je proizvodnja petroleja povečala z 22.800.000 ton na 28.800.000 ton. Zmanjšanje izvoza je nastopilo zaradi vse večje porabe doma, kjer je industrializacija napredovala, zrasle so pa tudi zahteve vojske in letalstva, odkar se je boljševiška Rusija v nasprotju s komunistično ideologijo začela pripravljati na uničevanje malih držav in na osvajanje.

»Frankfurter Zeitung« je 24. avg. letos pisala, da zavis povečanje petrolejskega izvoza iz Rusije samo od povečanja ruske proizvodnje.

Če bi bil prevoz iz Rusije zagotovljen...

Prevoz blaga po gospod v Rusiji je najhujša točka sovjetskega gospodarstva. Nered in desorganizacija na ruskih železnicah sta pod boljševiško upravo postala že prislovica. Več voditeljev sovjetskega prometa je to pomanjkljivost plačalo z glavo, toda nered je ostal. Poleg slabe

organizacije manjka še materiala in tovarniško popravilne vozov in lokomotiv. Razen tega so proge v slabem stanju, ker tirov nihče ne obnavlja, dokler drže. Najznačilnejši primer za ruski promet je čezsibirska železnica. Prva naloga moderne industrijske ali industrializirane države z obsegom, kakršnega ima Rusija, bi bila, da tako življenjsko važno progo, kakor je sibirska, razširi vsaj na dva tira, če ne na tri ali štiri. Toda Sovjeti v dvajsetih letih svojega vladanja ne le, da niso storili tega, kar jim je narekoval osnovni gospodarski in obrambni čut, marveč so celo staro progo tako zelo zanemarili, da vozi sibirski ekspres danes 14 km manj na uro, kakor pa je vozil pred 25 leti, ko je bila proga narajena...

Za prevoz nafte in petroleja manjka Rusiji cistern, kar pa jih ima, so v slabem stanju. Po poročilu »Glavnafte«, glasila urada za proizvodnjo nafte, je zaradi slabega stanja železniških cistern šlo na ruskih železnicah v izgubo leta 1937 — 56.000 ton petroleja!

»Frankfurter Zeitung« piše letos 29. avgusta o ruskem prometu takole: »Stanje železniškega prometa je slabo. To je značilen primer nesposobnosti enega odseka v splošnem gospodarskem sestavu.«

Prevoz nafte po morju

Za tak prevoz tega najvažnejšega modernega goriva je potrebno pravo, nalašč za to narejeno brodogradnjo. Po zadnjih podatkih ima Nemčija vsega 31 ladij za prevoz nafte in bencina s skupno tonažo 202.221 ton, Rusija pa 27 ladij s 123.200 tonami. Ker nemške ladje ne bodo med blokado mogle v Črno morje, odkoder gre petrolej iz Rusije po morju, in sovjetske ladje ne v Nemčijo skozi Gibraltar, ne more biti govora o prevozu sovjetskega petroleja v Nemčijo po morju, tudi če bi ga Rusija imela kaj več za izvoz.

Za nevtralne države, ki imajo močno petrolejsko mornarico (Norveška, Holandija, Panama), je več kakor verjetno, da bodo rajši vozile petrolej za tiste države, ki imajo za zdaj oblast na morjih okoli Evrope. Anglija in Francija pa imata tudi sami ogromno petrolejskih brodogradnjo. Anglija ima za prevoz nafte primernih ladij 410 z 2 milijona 672.219 tonami, Francija pa 40 ladij s 241 tisoč 896 tonami. Ker bodo tudi Združene države pomagale Angliji in Franciji, je treba omeniti, da imajo one 418 petrolejskih ladij z 2.759.642 tonami.

In še eno vprašanje — plačilo

Rusija lahko svoja naročila v tujini plačuje v zlatu, Nemčija pa samo v blagu, kakor je to delala že vsa zadnja leta. Toda Nemčiji je že v miru zmanjkovalo delovnih moči. Priprave na vojno in vse bolj pospeševani izvoz, sta zahtevala vedno več delovnih sil. Nemška industrija je že pred vojno dosegla 92% svoje skrajne zmogljivosti, torej dejanski višek, katerega ni mogoče z nobenim naporom več prekoračiti. Treba je povečati naprave in pomnožiti delovno moč. Za to je ena pot: klicati vojake z bojišč, kar pa pomeni slabitev nemške vojske.

Nazadovanje nemško-ruske trgovine je nastopilo zaradi tega, ker Nemčija niti v miru ni mo-

gla o pravem času izpolniti velikih sovjetskih naročil. Prisilna omejitev nemškega izvoza zaradi blokade bo sicer omogočila Nemčiji, da bo svoje izdelke usmerila v Rusijo, vprašanje pa je, če bo mogla Nemčija v vojnem stanju izdelovati toliko, kolikor je za vzdrževanje njenega sedanega gospodarskega reda potrebno.

Ruski premog

Oskrbovanje Nemčije s premogom je za nafto glavno gospodarsko vprašanje vojskujoče se Nemčije. Leta 1918 je pridelek premoga v Nemčiji zrasel na 184 milij. ton. Gospodarski načrt marsala Göringa pravi, da potrebuje Nemčija v mirnem času 230 milij. ton premoga za svojo industrijo in za promet. Strokovnjaki menijo, da bo napadalna vojna v enem letu zahtevala 390 milijonov ton premoga.

V koliki meri bi lahko Rusija zadostila nemškim potrebam?

Pridobivanje premoga v Rusiji je zadnja leta zelo naraslo. Leta 1929 je Rusija dala 33 milij. ton, leta 1938 pa 113 milij. ton tega goriva. V načrtu za tretjo petletko je določeno, da bi morala Rusija leta 1942 pridobiti 230 milij. ton premoga.

Ves ta premog pa porabi Rusija povetini doma. Izvoz je bil vse do zadnjega neznačen 1 milijon 300.000 ton leta 1938. Če bi Rusija ob vojni hotela kaj več premoga odstopiti Nemčiji, bi morala omejiti svoje industrijske potrebe in s tem svoj lastni gospodarski razvoj. To se pa pri vseh pogodbah in pakih ne zdi zelo verjetno.

Kaj pa rusko železo

Tretja surovina, ki je za Nemčijo v vojni izredne važnosti in katere ima Rusija v obilju, je manganova ruda, glavna surovina za moderno kovinarsko industrijo. Nemčija je leta 1937 uvozila 554.170 ton mangana. Rusija je leta 1936 pridobila 3 milij. ton te rude, a je je Nemčiji prodala samo 61.000 ton.

Ni znano, koliko znaša domača poraba mangana v Rusiji. Vemo samo, da se je proizvodnja jekla, za katero je mangan neobhodno potreben, povečala s 5.920.000 ton leta 1932, na 17.690.000 ton leta 1938, proizvodnja drugih kovin, ki so v zvezi z manganom pa s 4.290.000 ton na 12.960.000 ton v istem času.

Novi trgovinski sporazum med Nemčijo in Rusijo zlasti poudarja izvoz manganove rude iz Rusije, ni pa znano, v kakšnem obsegu bo ta izvoz mogel biti organiziran.

Podobna je stvar z bakrom, ki je za vojno industrijo neobhodno potreben.

Rusija in prehrana Nemčije

Oskrbovanje Nemčije z lanom in lesom ni tako pomembno, da bi bilo vredno o njem potrebno razpravljati. Večje važnosti je vprašanje, v koliki bi Rusija lahko pomagala Nemčiji med vojno prehranjevanju.

Ruski pridelek žita je zaradi povečanega prebivalstva tolik, da ob dobri letini ravno zadostuje za prehrano ljudstva. Ker kolektivno gospodarstvo ni prineslo zamišljenih uspehov, tudi pridelek žita ne raste tako, kakor bi bilo potrebno, če bi Rusija hotela zagotoviti svojemu prebivalstvu kruh, državi pa dohodek od izvoza žita.

Leta 1914 je Rusija pridelala 400 milij. centov pšenice, leta 1936 600 milij., leta 1938 pa 475 milijonov centov, kakor pravijo sovjetski uradni podatki. Lani je pridelek bil ravno zadosten, da se ni ponovil glad iz leta 1930.

Ker pa so Sovjeti izvažali pšenico — in to za vsako ceno — celo tedaj, ko so milijoni in mili-

Ogledniški tank boljševiške vojske. Po sliki bi se dalo sklepati, da je precej zastarel.

joni zlasti v Ukrajini umirali od gladi, je treba pričakovati, da bo tako delala tudi sedaj, če ji bo kazalo in če bo hotela spraviti v ravnovesje svoje državno gospodarstvo. Zdi se pa, da bo — kakor to zdaj — pšenico prodajala samo za golovino in za zlato.

Poljedelska kolektivizacija je povzročila, da je ruska živinoreja čisto zastala, tako da ima Rusija po sovjetskih podatkih danes manj živine, kakor je imela leta 1914. Ker pa manjka sleherne moderne hladilne in predelovalne mesne industrije, si večjega izvoza ni mogoče misliti, tudi če bi domačo porabo omejili. Tu Nemčija ne more dosti računati na boljševiško pomoč.

Prav tako veljajo te ugotovitve za seno, ki ga bo Nemčija ob vojni tudi morala veliko uvažati, in pa za oljne masloče.

Zaključek iz teh števil je naslednji: navzle vsej propagandi in videzu ne gre precejevati vloge Rusije kot preskrbovalke Nemčije v vojni, če neče Rusija žrtvovati lastnih gospodarskih koristi, češar pa očitno ne bo storila, kakor pričajo pogledi zasedbo galitskih petrolejskih vrelcev, ki so predstavljali enega glavnih vojnih ciljev Nemčije na Poljskem. Rusija bi utegnila biti za Nemčijo nevaren nasprotnik, ker ima glavnih surovin in potrebščin dovolj za lastno porabo, ne more ji pa biti kdovekaj koristen pomočnik, tudi če bi to odkritosrečno hotela.

Program radio Ljubljana

Petek, 6. oktobra: 11 Solska ura: Kako smo tabo-
rili. Razgovor učencev bežigradske poskusne šole.
vodi g. Miroslav Zor. — 12 Po naših logih in gajih
(plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Slo-
vanska glasba (Radijski orkester) — 14 Napovedi —
14.30 Zenska ura: O konserviranju soljiva (g. F. Bro-
darjev) — 15.30 Waldenovi valčki (plošče) — 16.40
Iz zgodovine gorenjskega železarstva (g. Avg. Ku-
har) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Kotiček SPD:
Gore v jeseni (g. prof. M. Lipovešek) — 19.40 Nac. ura
— 20 Klavirski koncert, g. Duccy Temmel-Belce —
20.45 Pester spored Radijskega orkestra — 22 Napo-
vedi, poročila — 22.30 Angleške plošče — 23.30
Sobota, 7. oktobra: 12 Venček pisan in vesel, v
vsebi, v vse bi dobro voljo vnel (plošče brez napo-
vedi) — 13 Napovedi — 13.30 Venček pisan in
vesel, v vse bi dobro voljo vnel (plošče brez napo-
vedi) — 14 Napovedi — 17 Ootroška ura: a) dr. B. Ma-
gajna: Račko in Lija (prvo branje); b) Gašperček —
17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski
orkester — 18.40 Kaj je našega in tujega v sloven-
skih ljudskih običajih (g. Boris Orel) — 19 Napovedi,
poročila — 19.40 Nac. ura — 20 O znanosti, politici (g.
urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Zivalski krog: Pi-
san večer, pri katerem sodelujejo člani rad. igralne
družine, Jožek in Ježek. Vmes nekaj plošč — 22 Na-
povedi, poročila — 22.15 Za dober konec igra Radijski
orkester.

Drugi programi

Petek, 6. oktobra: Zagreb: 20 Dueti, 30.30 Klavir,
21 Harmonika in zbor — Bratislava: 16.35 Komorni
koncert, 20.40 Igra — Sofija: 19 Verdijeva opera »Othe-
lo« — Ankara: 20 Operna glasba, 20.50 Jazz — Bero-
munster: 19.45 Orkestralni koncert, 21.25 Voljaška god-
ba — Budimpešta: 19.25 Voljaška godba, 20.10 Klavir,
21 Ciganski orkester — Bukaresta: 19.45 Verdijev »Re-
quiem«, 21.35 Laska glasba — Horthy-Stockholm: 20
Klavir in orkester, 20.40 Igra, 22.15 Orkestralni kon-
cert — Trst-Milan: 17.15 Pisanino, 18.35 Operna gl.,
21 Igra, 22.30 Simfonična glasba — Rim-Bar: 20.30
Operna glasba — Florenca: 20.50 Operna glasba —
Oslo: 19.35 Harmonika, 22.15 Orkestralni koncert —
Sofia: 20 Pisan spored, 21 Orkestralni koncert.
Sobota, 7. oktobra: Zagreb: 20 Gledališki prenos
— Bratislava: 19.35 Slovenske narodne, 20.30 Spevigr-
koncert, 20.40 Instrumentalni koncert, 20.50 Vokalni
koncert, 21.20 Laska glasba — Ankara: 19.30 Orke-
stralni koncert, 20.50 Jazz — Beromünster: 19.45 Svi-
canske narodne, 20.50 Igra — Budimpešta: 20 Har-
monika, 20.35 Orkestralni koncert, 21 Ciganski orkester
— Bukaresta: 19 Salonski orkester, 20.15 Plesna glas-
ba, 21.35 Valčki — Horthy-Stockholm: 19.45 Plesna gl.,
20.45 Pisan koncert, 22.15 Plesna glasba — Trst-Milan:
21 Opera — Rim-Bar: 20.30 Vokalni koncert, 21 Pesmi
in plesi, 22.10 Igra — Florenca: 20.30 Igra, nato ples-
na glasba — Oslo: 20.30 Igra, 22.40 Violončelo — So-
fens: 20 Pisan spored, 20.30 Vojaske večer.

London med vojno: Slovito središče Picadilly, živec londonskega življenja je skoraj brez vsakega prometa

Lojze Pajtlar:

BEG IZ TUJSKE LEGIJE

Od vseh strani so hitele karavane domačinov domov, mudilo se jim je k vodi in k ognju pred večerom. Karavane so se ustavljale pred mestnim ozidjem in se utaborile. Slišati je bilo pisano vpitje gonjačev, zamolklo golčanje živine, s stolpov ali od kdovekod pa so se razlegali kliki muzinov, ki so vabili k večerni molitvi.

Čuden, neznan, začaran svet je bil to pred mano. Iz njega je govorila Afrika s svojimi tisočermi skrivnostmi, tako da sem se jaz, ki sem jo sovražil, za kake trenutke čutil, da je le mogoče, da se človek z dušo in telesom zapiše temu čudnemu svetu.

Kolikor bolj se je temnilo, toliko bolj je bilo mesto živo, glasnejše, burnejše. Okoli ozidja so zagoreli tabori ognji, oglašile so se pesmi piskavev in izgubljeno mrmraje arabskih gosli z enostruno. Godba, ki jo razume samo človek, ki je okusil Afriko. Godba, ki je vsakomur drugemu neumna, dolgočasna, nora, ki pa človeka iz puščave zaziblje v neko blaženo topost, osamljenost, podobno zamaknjenju na robu puščine, ko sedi ure in ure pod šotorom ter strmiš kdo-vekam.

Legla je noč in nas zavila v smotnjava brenenja, neznanih krikov, puščavskega veselja.

V zidovjih so žarele zastrte sinje, zelenkaste, rdečkaste luči in kazale pot v prodajalne veselja in kupljive ljubezni. Legijonarji so vedeli povedati vence storij o tem, kako je tu ali tam in kaj je kateri v Rišu ali drugod skulil.

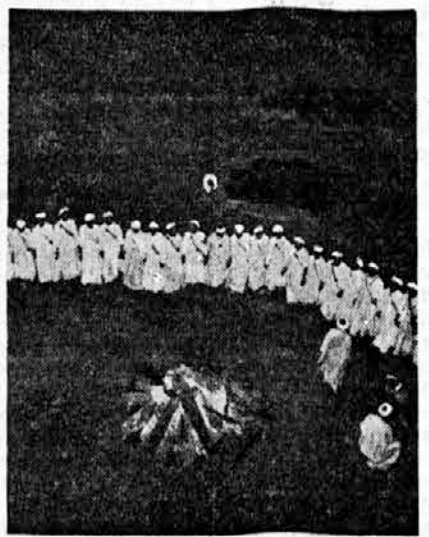
Marsikdo bi bil rad mahnil v mesto, toda povelje je bilo strogo: pomoči vsi v taboru, podnevi pa samo v skupinah v mesto. Toda staval bi glavo, da se je nekaterim starim mačkom le posrečilo izmuzniti med stražami z ozidja s skrivnostnimi lučmi.

Godba, noč, opojni betel in čaj sta razgibala puščavce ob ognjih. Njihova oblačila so bila vse bolj bela in so pošastno plapolala v ognjenem sijaju, kadar je kateri planil pokoncu. Vstajalo jih je vedno več, začeli so prihajati še od drugih ognjev in se sprijemali v čuden, malce poskakajoč ples, oddaleč podobno kakemu kolu, pa še daleč ne tako živ. Videlo se je, da plešejo ljudje, ki niso vajeni naglice, močje, ki dneve in dneve prečepe v premišljevanju in sanjarjenju, kakršno je mogoče samo v puščavi.

Plesali so ob ognju, ki je metal dolge sence naokrog, prav do mesta.

Kakor je bil ples za nas mrtev in brez ognja na zunaj, je Arabce razvel od besenosti. Ure in ure so tekale, pa so še vedno plesali, kar naprej v večno istem ritmu, ki ni bil podoben udarjanju nobenega naših napevov, z vedno istimi gibi, a z vedno bolj žarečimi očmi, z vedno večjo zamaknjenostjo.

V tem plesu je bilo nekaj, česar člo-

Arabci so plesali v soju ognja...

vek nikdar ne razume, nekaj, kar je sinovom puščave — in samo njim — lastno tako, kakor je nam kaj drugega, našega, kakor domotožje, hrepenenje po materi, kakor zaljubljen žalost v narodni pesmi...

Se pozno ponoči, ko so se začele zvezde seliti proti jutru, sem se prebujal in slišal zamolklo pesem gosli in glasove plesočih ob ognju...

Kakor sem dejal, smo se utaborili na robu mesta, ob precej veliki reki, ki je bila ta čas skoraj čisto suha. V Rišu smo ostali do naslednjega večera in odpotovali ponoči, kakor je bilo že v navadi in prekušeno.

Riš ima kakih pet tisoč prebivalcev, večinoma domačinov, le nekaj je belcev, Francozov. Mesto ima francosko orožništvo, garnizijo pa tvorijo francoski zua-ri; vsega jih je bilo pol kompanije.

Od Riša dalje smo potovali tri noči skupaj, četrto pa počivali. Nočni pohod je bil dolg samo petdeset kilometrov. Marsikoli smo po precej dobri kolonijalni cesti, na kateri pa je bilo malo prometa. Druga ne sem videl ko gruča Arabcev in nekaj težkih avtomobilov, ki so vzdrževali promet med posameznimi naselbinami.

Potovali smo skozi nekaj večjih brezimnih naselbin, v katerih je ostalo vedno po nekaj legijonarjev, takih, ki so bili že tako opešali, da niso mogli več naprej. V Fez so se potem pripehali za nami s kamioni, ki so vzdrževali promet med Fezom in Rišem.

Osemnajeti dan smo prispeli pred Fez, prestolnico Maroka.

Pred mestom smo najprej nekaj ur počivali in si popravljali uniforme, če jo smem tako imenovati, šele potem smo nastopili pot v Fez sam. Pred ozidjem nas je čakala polkovna godba in nas je spremila v središče mesta, v vojašnico.

Ves bataljon, s častniki vred, je bil na pogled tako klavrn, ko bi bila to velika beraska ali ciganska četa. Bili smo umazani, prepoteni, raztrgani, črni, da me je bilo sram, ker sem bil takoj v tretji vrsti krajni. Ob straneh ceste pa polno ljudi, celo čeneki! Slišal sem smeh domačinov in Evropevc, ki so se nam posmehovali, najbrž zato, ker jim Legija varuje hrbet, da lahko bogatijo. Legija pa nima nič, niti piskave zahvale, čeprav je ravno ona največ pripomogla k razvoju Maroka.

Zlepa nisem bil v taki zadregi in v taki jezi, kakor zdaj, ko smo morali iti med ograjama zasmejljivih pogledov in gobcev. In ni hotelo biti konca. Stiskal sem zobe in poslušal:

»Glej ga, ta se je pa z Arabkami te-
pell!«

»Tega so pa sprejeli v Legijo, ko je bil naborni zdravnik trd!«

»Ta je ušel iz kazne, od koz, tako smrdi!«

Tako nas je eramotila svileni svojat, za katero smo pred tednom dni prelivali kri in pobijali Arabce...